סודי

דיוני ועדת השלושה

ישיבה א', כ"ג בחשון תשי"ט - 6.11.58

נוכחים השרים: פ. רוזן - יו"ר, פ. נפתלי, מ. בנטוב.

מוזמן להעיד : אלוף צ. צור.

לאחר שהשר רוזן קורא באזני אלוף צור את נוסח ההחלטה של הממשלה שהביאה להקמת הועדה, הוא מבקש מהעד להסביר מה ההנחיות והפקודות שקבל ונתן.

אלוף צור מסביר כי "אין צל של ספק שההנחיה הכללית היתה ברורה שיהיה שקט מוחלט בגזרה". העד בטוח כי "פה ושם אפשר למצוא קטעים מתאימים בפקודה בכתב". ההנחיות היו ברורות: הכרחי שיהיה שקט. לפחות עשרים איש השתתפו בקבוצות-הפקודות, ואפשר לברר אצלם כיצד הבינו את התדריכים.

בתשובה לשר רוזן, אשר בקש לדעת האם העד פרש כיצד צריכים כוחות הבטחון להתנהג כדי לשמור על השקט המוחלט, מסביר העד כי מפקדי החטיבות שאלו על כך מאחר שהם רצו לדעת אם ההתנהגות צריכה להיות שווה כלפי ערבים, ישראלים וכלפי מסתננים. התשובה שקבלו היתה, שהעיקר הוא "שלא תהיה מהומה בשטח", אפילו אם בגלל הנחיה זו לא ייפגע מסתנן. "לא היה מקום לאי הבנות". בתשובה לשר רוזן מבהיר העד נקודה זו באמרו כי "שמירת שקט פרושו לא לפגוע בערבים כדי לא לקומם את ערביי הארץ".

בתשובה לשר נפתלי, שבקש לדעת אם דובר על הטלת עוצר, מסביר העד כי הטלת עוצר היתה נוהל שכיח בגזרה ההיא באותה תקופה, בה רבו המסתננים שעקבותיהם הוליכו לכפרים. הנימוק להטלת עוצר במקרה הנדון היה כפול: א) להסתיר במידת האפשר מעיני הערבים את תנועת הצבא הרבה; ב) למנוע היתקלות של חיילים בערבים, ובאופן כזה למנוע תקריות אפשריות. הסמכות החוקית להטיל עוצר היא על המושל הצבאי, המתייעץ בדרך כלל עם אלוף הפיקוד. המושל הצבאי עובד בלי מנגנון. הנוהג הוא שאת העוצר מבצע הצבא מסביב לשטח, ובתוך הכפר מבצעת אותו המשטרה. אנשי משמר הגבול הוסמכו לצורך זה כשוטרים. הם גם היחידים שנעשו בקיאים בעניני עוצר.

/.בתשובה

בתשובה לשר רוזן השואל אם העד דבר עם שדמי על אופן ביצוע העוצר, משיב האלוף צור "לא, מפני שלא התכוננו לשום דבר בלתי רגיל. והיתה הנחיה כללית שלא יקרה שום דבר". בתשובה לשאלה נוספת, האם דובר על שעת הטלת העוצר, מסביר העד שהמועד היה מכוון לשעה שהכוחות צריכים היו להתחיל לנוע, זאת אומרת לשעה 16.30.

השר בנטוב מבקש להבהיר את הנקודה שהוזכרה במשפט כפר קאסם "שלא יקחו שבויים". תשובתו של העד: "ממני פקודה כזאת לא יצאה. בכלל לא דובר על כך".

השר נפתלי שואל אם במקרים קודמים של עוצר היו תקריות של ירויות. העד אינו נזכר במקרים של ירויות בשנה שלפני מבצע סיני.

בהתייעצות שלאחר צאת העד מחליטה הועדה שמזכיר הממשלה ירכז בשבילה את הפקודות בכתב הנוגעות לנושא הנדון, ויביא אותן לעיונה ביום א' אחרי ישיבת הממשלה. השר רוזן מודיע שהוא רוצה לעיין בפסק הדין של כפר קאסם בכל הנוגע לעדותם של צור ושדמי. הפגישה הקרובה של הועדה נקבעת ליום ב' 10.11.58 בשעה 11.00 בבקר, מתוך הנחה שראש הממשלה יוכל להופיע בפני הועדה במועד זה.

פרטיכל זה נרשם ע"י מזכיר הממשלה בטופס אחד ובהעתק אחד. הטופס היחיד נמסר לשר רוזן, והעתק היחיד נשמר אצל מזכיר הממשלה.